

Vestibulaire hyperreactiviteit in relatie tot het hyperventilatiesyndroom

Duizeligheid is bij het hyperventilatiesyndroom een bekend symptoom. Daarom worden patiënten lijdende aan het hyperventilatiesyndroom nog al eens verwezen voor vestibulair onderzoek. Bij dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van electronystagmografie. Tijdens dit onderzoek wordt een hyperventilatieprovocatietest uitgevoerd om zodoende objectieve parameters te verkrijgen die de diagnose hyperventilatiesyndroom waarschijnlijk maken. In deze studie is aangetoond dat deze provocatie van geen enkele waarde is en patiënten niet kan onderscheiden van niet- patiënten. Wel is gebleken dat juist zonder provocatie de patiënten met een hyperventilatiesyndroom een vestibulaire hyperreactiviteit vertonen in de velocity-step test als onderdeel van de vestibulaire tests. En, dat bij patiënten met duizeligheid en vestibulaire hyperreactiviteit als afwijkende bevinding zeer frequent een hyperventilatiesyndroom aanwezig is en als aetiologische factor kan worden beschouwd.

De vestibulo-oculaire reflex is een van de reflexen die uitgaan van de halfcirkelvormige kanalen van het evenwichtsorgaan. Het responsieniveau kan wisselen. De vestibulo-oculaire reflex kan onderzocht worden in de draaistoeltest en het calorisatieonderzoek. Bij deze tests worden de oogbewegingen die opgewekt worden met behulp van electronystagmografie geregistreerd.

Vestibulaire hyperreactiviteit is met name goed te detecteren in de door ons gehanteerde vorm van draaistoelonderzoek: de zogenaamde velocitystep test.

Na een beschrijving van alle ins en outs van het hyperventilatiesyndroom worden de resultaten beschreven van eigen onderzoek bij patiënten en vrijwilligers. Daaruit blijkt dat bij 77% van de patiënten vestibulaire hyperreactiviteit wordt gevonden zonder dat bewuste hyperventilatie is toegepast. Tevens blijkt dat gezonde vrijwilligers ook vestibulair hyperreactief zijn bij bewuste hyperventilatie hetgeen niet het geval is indien de bewuste hyperventilatie niet wordt uitgevoerd. Daarnaast blijkt dat deze relatie ook omkeerbaar is: In 75% van de patiënten met duizeligheid en vestibulaire hyperreactiviteit bleek het hyperventilatiesyndroom te kunnen worden aangetoond. Men hoefde hiervoor niet eens de anamnese te kennen.

Onderzoek is gedaan naar de mogelijke verklaring door de kenmerken van hyperventilatie te onderzoeken: hyperpneu en hypocapnie. Als meest waarschijnlijke verklaring wordt de algemene alertering gegeven, die een verhoging van de gain van de vestibulo-oculaire reflex kan geven.

Onderzocht is of flunarizine als vestibulair sedativum hulp kan bieden bij dit soort patiënten. Het effect is bestudeerd in een open clinical trial gevolgd door een dubbel blind onderzoek. In de open trial wordt een significante verbetering gezien, terwijl dit in de dubbel blinde setting niet kon worden bevestigd. Het gunstige subjectieve en objectieve effect wordt verklaard door een placebo-effect.

Voor de praktijk is van belang dat hyperventilatiepatiënten die vestibulair onderzoek ondergaan in verband met duizeligheidsklachten gemakkelijk gedetecteerd kunnen worden. Hierbij zijn geen bijzondere testcondities nodig zoals hyperventilatieprovocatie. Het vinden van vestibulaire hyperreactiviteit weerspiegelt in 70-80% het hyperventilatiesyndroom. Wat betreft de therapie kan met flunarizine een gunstig effect verkregen worden dat toegeschreven moet worden aan placebo-effecten.